

Hvordan kan forskningen hjælpe danske svin? Hvad kan afgøres objektivt?

*Jan Ladewig
KVL*

Trods intensiv selektion for bestemte egenskaber er tamsvins adfærdsrepertoire næsten identisk med vildsvins adfærdsrepertoire. Dette betyder, at tamsvins motivation til at udføre artsspecifik adfærd ikke har været påvirket væsentligt af domesticeringen. De forskelle der kan observeres mellem tamsvins og vildsvins adfærd er således i vid udstrækning forårsaget af de miljøer, svinene holdes i. Hvis tamsvin får mulighed for det, vil de i stor udstrækning vise samme adfærd som vildsvin.

Husdyrhold medfører nødvendigvis en indskrænkning af det miljø, dyrene lever i samt deraf følgende formindsket mulighed for at vise forskellige adfærdsmønstre. For nogle adfærdsmønstre har indskrænkningen næppe nogen indflydelse på dyrenes velfærd. Hvis et byttedyr fx ikke viser flugtaadfærd, fordi det ikke jages af naturlige fjender, er det vanskeligt at forstille sig at dets velfærd er reduceret. For andre adfærdsmønstre kan en indskrænkning have stor betydning for dets velfærd.

Under naturlige forhold bruger de fleste dyr en stor del af deres aktive tid på at søge eller at optage føde. Endvidere har den naturlige selektion sørget for at motivationen for at søge eller at optage føde har høj prioritet. Under husdyrforhold dækkes dyrenes ernæringsmæssige behov ved fodring med mere eller mindre koncentreret foder, men andre aspekter af fødeadfærden bliver ikke tilgodeset. Resultatet er at husdyrene får mange timer "til overs" i deres døgnrytme. En del af denne tid bruges til at sove eller at hvile (husdyr sover generelt op til 30 % mere end deres vilde artsfæller), men en del af tiden bevirker en vis grad af understimulation der kan medføre udvikling af unormal adfærd såsom inaktivitet, apati, aggression eller stereotypier.

Fødesøgning og fødeoptagelse hos svin under naturlige forhold foregår i stor udstrækning ved udførelsen af rodeadfærd, hvorunder foderemner (snegle, orme, rødder o.m.a.) graves op og fortæres. Hvor stærk svins motivation for at rode er, har vi målt objektivt og kvantitativt i flere undersøgelser ved hjælp af operant betingning. Princippet i undersøgelserne er at lade dyrene arbejde med forskellig intensitet for at få adgang til muligheden for at udføre rodeadfærd, idet forskellige strøelsesmaterialer gives som belønning. Ved at sætte antallet af belønninger i relation til arbejdsintensiteten fås efterspørgselskurver hvis hældningsgrad angiver dyrenes motivation.

I nyere undersøgelser har vi udviklet den operante metode videre, idet vi giver dyrene mulighed for samtidigt at arbejde for to forskellige typer belønning, igen idet arbejdsintensiteten varieres. Derved er det muligt at måle kvantitativt i hvilken grad dyr foretrækker to forskellige mere eller mindre nært beslægtede typer belønning, eller i hvilken grad de to typer belønninger erstatter hinanden. I et forsøg har vi således målt i hvilken grad svin foretrækker rodemateriale uden foderemner, rodemateriale med foderemner, samt foder uden rodemateriale.

Resultaterne af vore hidtidige forsøg har vist, at foderemner stimulerer svins rodeadfærd og bevirker at de bevarer interessen for rodematerialet. I praksis betyder det, at en adækvat beskæftigelse af svin på en måde, der opfylder deres naturlige behov i en sådan grad at de er mindre tilbøjelige til at udvikle unormal adfærd, bør omfatte tildeling af strøelse i hvilket findes foderpartikler.